

**КУРИЛО В. І. КУРИЛО І. В.
БІЛОШКУРСЬКА З.П. МАШКОВСЬКА Л.В.
ПАСЕКА М.О.**

**ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ**

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

УДК 346.2.

П 68

Рекомендовано як навчальний посібник для здобувачів вищої освіти вищих навчальних закладів Вченою радою Уманського національного університету садівництва (протокол від «07» березня 2024р. № 5).

Рецензенти:

Кравчук М.Ю. – доктор юридичних наук, професор, завідувачка кафедри адміністративного права та судочинства Західноукраїнського національного університету.

Мушенко В.В. – доктор юридичних наук, професор, професор кафедри адміністративного права та процесу Навчально-наукового інституту права Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

Авторський колектив:

Курило В. І. – доктор юридичних наук, професор, член-кореспондент Національної академії аграрних наук України, заслужений юрист України, завідувач кафедри адміністративного та фінансового права Національного університету біоресурсів і природокористування України.

Курило І. В. – доктор юридичних наук, професор, головний науковий співробітник відділу проблем публічного права Науково-дослідного інституту публічного права.

Білошкурська З.П. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва.

Машковська Л.В. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва.

Пасека М.О. - кандидат юридичних наук, доцент кафедри соціально-гуманітарних і правових дисциплін Уманського національного університету садівництва.

А 25 Правове забезпечення публічного адміністрування. Навчальний посібник / Курило В. І., Курило І. В., Білошкурська З. П., Машковська Л.В., Пасека М.О. Умань: ВПЦ «Візаві», 2024. 481 с.

У навчальному посібнику розкриті правова характеристика публічної служби та законодавче регулювання публічного адміністрування; висвітлені види і порядок застосування правових інструментів публічного адміністрування. Розкрита система органів виконавчої влади, конституційні повноваження Президента України, Кабінету Міністрів України, центральних органів виконавчої влади, центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, а також місцевих державних адміністрацій в системі виконавчої влади. Детально охарактеризований правовий статус державного службовця і службовця в органі місцевого самоврядування. Висвітлені види і форми надання адміністративних послуг, правові засоби запобігання корупційним проявам у публічній службі; правові інструменти та інші юридично значимі дії публічного адміністрування. Розглянуті правові механізми захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб, іноземців і осіб без громадянства у сфері публічного адміністрування.

УДК 346.1(075.8)

© Курило В.І., 2024 рік

© Курило І.В., 2024 рік

© Білошкурська З.П., 2024 рік

©Машковська Л. В., 2024 рік

©Пасека М.О. 2024рік

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	6
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. СЛУЖБОВЕ ПРАВО.	8
ТЕМА 1. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНОЇ СЛУЖБИ.	8
1.1.Правова характеристика публічної служби.	8
1.2. Правові механізми реалізації публічної влади.	14
1.3. Правове забезпечення державної служби.	23
1.4. Правове забезпечення служби в органах місцевого самоврядування.	27
ТЕМА 2. ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	29
2.1. Правова характеристика суб'єктів публічного адміністрування (поняття, система та повноваження).	30
2.2. Конституційні повноваження Президента України.	42
2.3.Правова характеристика та повноваження органів виконавчої влади.	45
2.3.1. Повноваження Ради національної безпеки і оборони України.	45
2.3.2. Конституційні повноваження Кабінету Міністрів України.	46
2.3.3. Конституційні повноваження Прем'єр-міністра України.	49
2.3.4. Адміністративно-правові повноваження центральних органів виконавчої влади.	51
2.3.5. Адміністративно-правові повноваження інших центральних органів виконавчої влади.	56
2.3.6. Адміністративно-правові повноваження центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом.	59
2.3.7. Адміністративно-правові повноваження місцевих державних адміністрацій.	61
2.3.8. Правовий статус військово-цивільних адміністрацій.	65
2.3.9. Правова характеристика і правові повноваження суб'єктів місцевого самоврядування.	69
2.3.10. Порядок утворення, реорганізації та ліквідації органів виконавчої влади	74
ТЕМА 3. ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ.	76
3.1. Поняття державного службовця, його обов'язки та права. Посади державної служби та їх категорії.	76
3.2. Вступ на державну службу. Службова кар'єра.	84
3.3. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність державного службовця.	96
3.4. Матеріальне і соціальне забезпечення державного службовця.	100
3.5. Припинення державної служби.	103
ТЕМА 4. ПРАВОВИЙ СТАТУС СЛУЖБОВЦЯ В ОРГАНІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.	106
4.1. Поняття служби в органі місцевого самоврядування. Посади в органах місцевого самоврядування та їх категорії.	106
4.2. Обов'язки та права службовця в органі місцевого самоврядування.	110
4.3. Вступ на службу в органі місцевого самоврядування. Проходження служби в органі місцевого самоврядування і службова кар'єра.	113
4.4. Дисциплінарна та матеріальна відповідальність службовця в органі місцевого самоврядування.	120
4.5. Матеріальне і соціальне забезпечення службовця в органі місцевого самоврядування.	122
4. 6. Припинення служби в органі місцевого самоврядування.	124
ТЕМА 5. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЙНИМ ПРОЯВАМ У ПУБЛІЧНІЙ СЛУЖБІ.	127
5.1. Обмеження щодо використання службових повноважень чи свого становища.	127
5.2. Обмеження щодо одержання подарунків.	130
5.3. Обмеження щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності.	136

5.4. Інші антикорупційні обмеження для публічних службовців.	140
5.5. Правові заходи щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.	143
5.6. Правила етичної поведінки публічних службовців.	148
5.7. Фінансовий контроль щодо публічних службовців.	156
ТЕМА 6. ПРАВОВЕ ПОЛОЖЕННЯ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	161
6.1. Місце приватної особи в системі суб'єктів публічного адміністрування.	161
6.2. Види приватних осіб як суб'єктів публічного адміністрування.	164
6.2.1. Громадяни України, їх адміністративна правосуб'єктність.	164
6.2.2. Іноземці і особи без громадянства.	168
6.2.3. Фізичні особи-підприємці.	172
6.2.4. Юридичні особи: підприємства, установи, організації.	174
6.2.5. Громадські організації, громадські об'єднання і громадська спілка.	175
6.3. Адміністративна правосуб'єктність приватної особи.	178
6.4. Сутність суб'єктивних публічних прав приватної особи, їх реалізація.	184
ТЕМА 7. ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАХИСТУ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ У СФЕРІ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	214
7.1. Поняття та види інструментів захисту прав, свобод та інтересів приватних осіб у сфері публічного адміністрування.	214
7.2. Медіація як альтернативний спосіб вирішення адміністративних спорів.	217
7.3. Поняття адміністративного оскарження.	223
7.4. Відшкодування шкоди, завданої суб'єктами публічної адміністрації приватним особам.	228
7.5. Механізми міжнародного захисту прав приватних осіб.	236
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ЮРИДИЧНО ЗНАЧИМІ ДІЇ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	249
ТЕМА 8. ПРАВОВІ ІНСТРУМЕНТИ ПУБЛІЧНОГО АДМІНІСТРУВАННЯ.	249
8.1. Поняття і види правових інструментів публічного адміністрування.	249
8.2. Правова характеристика інструменти публічного адміністрування.	254
8.3. Індивідуальний (адміністративний) акт як правовий інструмент публічного адміністрування. Види, процедура видання та ухвалення.	262
8.4. Поняття, ознаки, види та юридичне значення адміністративного договору.	271
8.5. Чинність та нікчемність адміністративного договору.	277
ТЕМА 9. ІНШІ ЮРИДИЧНО ЗНАЧУЩІ АДМІНІСТРАТИВНІ ДІЇ.	282
9.1. Правова форма публічного адміністрування.	282
9.2. Здійснення матеріально-технічних операцій.	283
9.3. План як інструмент публічного адміністрування.	284
9.4. Фактична дія як інструмент публічного адміністрування.	288
9.5. Моніторинг, надання довідок. адміністрування реєстрів як інструменти публічного адміністрування.	291
ТЕМА 10. АДМІНІСТРАТИВНИЙ РОЗСУД У ПУБЛІЧНОМУ АДМІНІСТРУВАННІ.	294
10.1. Правова характеристика і види адміністративного розсуду.	294
10.2. Умови застосування адміністративного розсуду.	296
10.3. Заходи адміністративного примусу.	298
ТЕМА 11. АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ РЕЖИМИ.	316
11.1. Поняття та класифікація адміністративно-правових режимів.	316
11.2. Надзвичайні адміністративно-правові режими.	319
11.3. Контроль та нагляд.	322
11.4. Електронне врядування.	324
ТЕМА 12. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ.	332

12.1. Поняття і законодавче регулювання адміністративних послуг.	332
12.2. Ознаки та види адміністративних послуг.	334
12.3. Суб'єкт звернення за адміністративною послугою.	342
12.4. Суб'єкт надання адміністративних послуг.	344
12.5. Державний реєстратор як суб'єкт державної реєстрації надання адміністративних послуг.	349
12.6. Центри надання адміністративних послуг.	351
12.7. Адміністратори.	353
12.8. Порядок надання адміністративних послуг.	355
12.9. Юридичні документи та дії, що супроводжують процедуру надання адміністративних послуг.	358
ТЕМА 13. ПРАВОВИЙ ПОРЯДОК ПРОВЕДЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПРОЦЕДУР.	366
13.1. Правова характеристика адміністративних процедур.	367
13.2. Види адміністративних процедур.	370
13.3. Принципи, система та зміст адміністративної процедури.	380
13.4. Адміністративні органи. Учасники адміністративної процедури.	389
13.5. Стадії адміністративної процедури.	398
13.6. Перегляд адміністративного акта.	407
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.	412
Додаток 1. Словник основних термінів.	420
Додаток 2. Методичні рекомендації для підготовки до практичних занять та написання рефератів.	459
Додаток 3. Тести, правові завдання і нормативна література.	469
Додаток 4. Розподіл балів для заліку. Шкала оцінювання: національна та ECTS.	478

